

<div></div>	<div>מסורת הש"ס</div>
<p>6 ספרים כו., א יומא נב], א [מ"ק ט. וע"נ], ז ב"ב ס"א,</p>	
<p></p>	

תורה אור השלם
1. היציע והיציעו התחתנה חמש באמה רחבה והתיכנה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה לבלתי אָחו בקירות הבית:

- מ"א ו ו
- הוי אריאל אריאל קרית קה דוד ספר שקנה על שקנה חנים יקפה ישעיה כט א

<div></div>	<div>פ' הרא"ש</div>
<p>א אָתָּא חזרי חדרי חדרי קטנים היו שם סביב ההיכל וקדש הקדשים: ואחד מַעֲבִיבָה, מפרש לקמן: ואחד לַפְשֶׁשֶׁשׁ וּאֲדֹרְכָל, כדאמרי רבנן לעיל דנכנס מן הפשפש לתא ומן התא להיכל: ד התחתונה חמשה, התא היה רחב ה' מדרום לצפון: ורוב שש, עובי הכותל של היכל היה שש אמות עד תקרת התא, ואז היה מתקצר אמה כדכתיב (מ"א ו') כי מגוריות נתן לבית סביב והיה מנחה התקרה, עליו והיינו דקתי והרוב שש והאמצעית ו' עם הרובד והעליונה ד' עם הרוב וכתל ההיכל היה עבוי ה' והא דרגן לקמן (מ"ו) וכותל ההיכל ו' היינו כנגד התא האמצעית: ובסבה חיתה עוילה, המסכת זו לא היתה מדרגה עלה כמו בלולים אלא מדרגה חלקה היתה ומחלת ממזרח למערב על פני כל הצפון ובקִרְן צפונית ומערבית היו עולים על ראש התא וכשהגיע למערב הפך פניו לדרום ומהלך על התא כלפי המערב עד שמגיע לדרום: הגיע לדרום הפך פניו למזרח והיה מהלך בדרום עד שמגיע לפתחה ש' עלייה, שהיתה פתוחה לדרום וכל פתחי הבניינים הכל בכתב מיד ה' דא"כ למה לא עשה פתח העלייה בצפון ולא היה צריך להקיף המערבי: ובפתחה ש' עלייה מחין היו ב'גונמאות, גדולים וחקוק בהם מקום מעמד רגל לעלות ולרדת בהן: ולוּלֵין היו פתוחין, כחלולים שבין בית לעלייה כך היתה בתקרה חורין והיו משלשלין בהן האומנין בתבות שיש בהן ג', חמיצות ויושבין בהן ואע"פ שאין בן מעלה</p>	

- מ"א ו ו
- הוי אריאל אריאל קרית קה דוד ספר שקנה על שקנה חנים יקפה ישעיה כט א

<div></div>	<div>פ' הרא"ש</div>
<p>א אָתָּא חזרי חדרי חדרי קטנים היו שם סביב ההיכל וקדש הקדשים: ואחד מַעֲבִיבָה, מפרש לקמן: ואחד לַפְשֶׁשֶׁשׁ וּאֲדֹרְכָל, כדאמרי רבנן לעיל דנכנס מן הפשפש לתא ומן התא להיכל: ד התחתונה חמשה, התא היה רחב ה' מדרום לצפון: ורוב שש, עובי הכותל של היכל היה שש אמות עד תקרת התא, ואז היה מתקצר אמה כדכתיב (מ"א ו') כי מגוריות נתן לבית סביב והיה מנחה התקרה, עליו והיינו דקתי והרוב שש והאמצעית ו' עם הרובד והעליונה ד' עם הרוב וכתל ההיכל היה עבוי ה' והא דרגן לקמן (מ"ו) וכותל ההיכל ו' היינו כנגד התא האמצעית: ובסבה חיתה עוילה, המסכת זו לא היתה מדרגה עלה כמו בלולים אלא מדרגה חלקה היתה ומחלת ממזרח למערב על פני כל הצפון ובקִרְן צפונית ומערבית היו עולים על ראש התא וכשהגיע למערב הפך פניו לדרום ומהלך על התא כלפי המערב עד שמגיע לדרום: הגיע לדרום הפך פניו למזרח והיה מהלך בדרום עד שמגיע לפתחה ש' עלייה, שהיתה פתוחה לדרום וכל פתחי הבניינים הכל בכתב מיד ה' דא"כ למה לא עשה פתח העלייה בצפון ולא היה צריך להקיף המערבי: ובפתחה ש' עלייה מחין היו ב'גונמאות, גדולים וחקוק בהם מקום מעמד רגל לעלות ולרדת בהן: ולוּלֵין היו פתוחין, כחלולים שבין בית לעלייה כך היתה בתקרה חורין והיו משלשלין בהן האומנין בתבות שיש בהן ג', חמיצות ויושבין בהן ואע"פ שאין בן מעלה</p>	

פ' הרא"ש
א **אָתָּא** **חזרי** **חדרי** **חדרי** **קטנים** **היו** **שם** **סביב** **ההיכל** **וקדש** **הקדשים**: **ואחד** **מַעֲבִיבָה**, **מפרש** **לקמן**: **ואחד** **לַפְשֶׁשֶׁשׁ** **וּאֲדֹרְכָל**, **כדאמרי** **רבנן** **לעיל** **דנכנס** **מן** **הפשפש** **לתא** **ומן** **התא** **להיכל**: **ד** **התחתונה** **חמשה**, **התא** **היה** **רחב** **ה'** **מדרום** **לצפון**: **ורוב** **שש**, **עובי** **הכותל** **של** **היכל** **היה** **שש** **אמות** **עד** **תקרת** **התא**, **ואז** **היה** **מתקצר** **אמה** **כדכתיב** **(מ"א ו')** **כי** **מגוריות** **נתן** **לבית** **סביב** **והיה** **מנחה** **התקרה**, **עליו** **והיינו** **דקתי** **והרובד** **שש** **והאמצעית** **ו'** **עם** **הרובד** **והעליונה** **ד'** **עם** **הרוב** **וכתל** **ההיכל** **היה** **עבוי** **ה'** **והא** **דרגן** **לקמן** **(מ"ו)** **וכותל** **ההיכל** **ו'** **היינו** **כנגד** **התא** **האמצעית**: **ובסבה** **חיתה** **עוילה**, **המסכת** **זו** **לא** **היתה** **מדרגה** **עלה** **כמו** **בלולים** **אלא** **מדרגה** **חלקה** **היתה** **ומחלת** **ממזרח** **למערב** **על** **פני** **כל** **הצפון** **ובקִרְן** **צפונית** **ומערבית** **היו** **עולים** **על** **ראש** **התא** **וכשהגיע** **למערב** **הפך** **פניו** **לדרום** **ומהלך** **על** **התא** **כלפי** **המערב** **עד** **שמגיע** **לדרום**: **הגיע** **לדרום** **הפך** **פניו** **למזרח** **והיה** **מהלך** **בדרום** **עד** **שמגיע** **לפתחה** **ש'** **עלייה**, **שהיתה** **פתוחה** **לדרום** **וכל** **פתחי** **הבניינים** **הכל** **בכתב** **מיד** **ה'** **דא"כ** **למה** **לא** **עשה** **פתח** **העלייה** **בצפון** **ולא** **היה** **צריך** **להקיף** **המערבי**: **ובפתחה** **ש'** **עלייה** **מחין** **היו** **ב'גונמאות**, **גדולים** **וחקוק** **בהם** **מקום** **מעמד** **רגל** **לעלות** **ולרדת** **בהן**: **ולוּלֵין** **היו** **פתוחין**, **כחלולים** **שבין** **בית** **לעלייה** **כך** **היתה** **בתקרה** **חורין** **והיו** **משלשלין** **בהן** **האומנין** **בתבות** **שיש** **בהן** **ג'**, **חמיצות** **ויושבין** **בהן** **ואע"פ** **שאין** **בן** **מעלה**

איסור מיהא איכא: **ו** **והיכל** **ק' ע"ץ** **ק'**, באורך וברוחב באורך עם האולם ותאים כדפרשין וברוחב לא כל ההיכל אלא מקום האולם: **האומם** **ו** **אמות**, י"מ אומם יסוד ולא נהירא דלשון אומם לא משמע הכי ועוד למה מנה היסוד שתחת הקרקע ואינו נראה בכלל בנין גובה הבית ועוד אי"א דבנין גדול כזה לא היה לו יסוד אלא ו' אמות ונראה דיסוד לא קחשיב אלא לאחר

ר"מ

ג, ככר אמרנו בתמיד שתא נקראת ההרחקה שיש בין שתי הכתלים וכשתסתכל בצורת ההיכל שזיירנו תמצא בצפון חמשה הרחקות והם כותל מסבא ומסבא וכותל התא והתא וכותל ההיכל וכמותם בדרום לפיכך אמר שעל אלו החמשה הרחקות היו חמשה תאים ועל חמשה תאים ^[ג] שניים והוא מ"ש חמשה על גבי חמשה וחמשה על גבם עד שהיו שלש שורות של תאים וכן גורתם (טו) וכיוצא בו היה בדרום ואל יטעך שקרא אותם כותל ומסבא וכותל התא והתא וכותל ההיכל ואח"כ חזר וקראם כולם תאים לפי שהרחקה שיש בין שני הכתלים הוא התא וכולם תאים אצל כותל המסבא וכותל התא וכותל ההיכל לא היה כותל סתום אלא שני כותלים וביניהם הרחקה כמו שזיירנו ולקטת התאים היו שמות כגון שקרא השורה התחתונה מהם מסיבא וצית הורדת המים וזולתם כמו שכתבנו בצורה וכמו שזכר בפרק זה וכשתסתכל בצורה ג"כ תמצא בזמערב שלשה הרחקות והם כותל התא והתא וכותל ההיכל והיו עליהן שלשה תאים ושנים על גביהם ^[ד] כן (טו), ומה שאמר כאן לפשפש אחד. ר"ל לתא שיש בו הפשפש הצפוני שבו נכנסין להיכל וחו הפתח שהיה בצפוניו של תא שהיה לו חמשה פתחים והתא הזה היה בשורה אמצעית מהתאים והוא שעל גבי המסבא.

^[ה]**ד** היליע. הם הגזוטראות המקיפות להיכל מזבחון וימיה גזוטרט לכותל המסבא ג' גזוטרטאות כלורה זו (ז'): **ה** הקפה זו שמקף ההיכל עד שגיע אל העליה היא צמון התאים המקיפים להיכל כמו שזיירנו. ועכשיו אמרו שהיתה עליה על ההיכל ^[ו] וקדש הקדשים ובקרקע עלייה היה דבר מצדלי בין קירוי ההיכל ובין קירוי קדש הקדשים. ולוּל. הוא פתח קטן ולפיכך אמר שלול היה בקרקע העליה פתוח אל קדש קדשים ליכנס בהם האומנים אל קדש הקדשים אם יטערך לתקן שום דבר והואיל וזכרנו האומנים נלמד כאן שאם נטערך בנין צמון ההיכל משתדלים ומכוונין שהיה האומן כהן כשר ואם אי אפשר שלא נמצא אלא ישראל יכנס וכתבו בתוספתא דכלים ^[פ"א] הכל נכנסין לגנות ולתקן ולהוציא הטומאה מזהו כהנים אין כהנים נכנסין

פתחו של היכל

ליום אין ליום נכנסין ישראלים מזהו בטהורים אין טהורים נכנסין טומאים מזהו בתמימים אין תמימים נכנסין צעלי מומין מזהו שיכנסו בתיבות אין שם תיבות יכנסו דרך פתחים: **ו** זכר מדת גבוה ואח"כ יזכור ארכו ורחבו. ואומם. הוא בנין אטום שזונים בנוף הקרקע יסוד ועליו מעמידין הכתלים.

ג **»** **ושלשים** **ושמנה** **תאים** **היו** **שם** **חמשה** **עשר** **בצפון** **חמשה** **עשר** **בדרום** **ושמנה** **במערב** **שבצפון** **ושבדרום** **חמשה** **על** **גבי** **חמשה** **וחמשה** **על** **גביהם** **ושבמערב** **שלשה** **על** **גבי** **שלשה** **ושנים** **על** **גביהם** **=** **ושלשה** **פתחים** **היו** **לכל** **אחד** **ואחד** **לתא** **מן** **הימין** **ואחד** **לתא** **מן** **השמאל** **ואחד** **לתא** **שעל** **גביו** **ובקִרְן** **מזרחית** **צפונית** **היו** **חמשה** **פתחים** **אחד** **לתא** **מן** **הימין** **ואחד** **לתא** **שעל** **גביו** **ואחד** **למסיבא** **ואחד** **לפשפש** **ואחד** **להיכל**: **ד** **=** **התחתונה** **חמשה** **ורובד** **ששה** **והאמצעית** **ששה** **ורובד** **שבע** **והעליונה** **שבע** **שנאמר** **י** **היציע** **התחתונה** **חמש** **באמה** **רחבה** **והתיכונה** **שש** **באמה** **רחבה** **והשלישית** **שבע** **באמה** **רחבה**: **ה** **י** **ומסבה** **היתה** **עולה** **מקִרְן** **מזרחית** **צפונית** **לקִרְן** **צפונית** **מערבית** **שבה** **היו** **עולים** **לגגות** **התאים** **היה** **עולה** **במסבה** **ופניו** **למערב** **הלך** **על** **כל** **פני** **הצפון** **עד** **שהוא** **מגיע** **למערב** **הגיע** **והפך** **פניו** **לדרום** **הלך** **כלפי** **מערב** **עד** **שהוא** **מגיע** **לדרום** **הגיע** **לדרום** **איכלפי** **דרום** **והיו** **פניו** **למזרח** **היה** **מהלך** **בדרום** **עד** **שהוא** **מגיע** **לפתחה** **של** **עליה** **שפתחה** **של** **עליה** **פתוח** **כלפי** **הדרום** **ה** **ובפתחה** **של** **עליה** **היו** **ב'** **כלונסות** **של** **ארז** **שבהן** **היו** **עולין** **לגגה** **של** **עליה** **וראשי** **פספסין** **מבדילים** **בעליה** **בין** **הקדש** **לבין** **קדש** **הקדשים** **^[ג]ולולין** **היו** **פתוחין** **בעליה** **לבית** **קדש** **הקדשים** **שבהן** **היו** **משלשלין** **את** **האומנים** **בתיבות** **כדי** **שלא** **יוזגו** **עיניהן** **מבית** **קדשי** **הקדשים**: **ו** ^[ד] **וההיכל** **מאה** **על** **רומ** **מאה** **האומם** **שש** **אמות** **וגובהו** **ארבעים** **אמה** **אמה** **כיוור** **ואמתיים** **בית** **דלפה** **ואמה** **תקרה** **ואמה** **מעזיבה** **וגובה** **של** **עלייה** **מ'** **אמה** **ואמה** **כיוור** **ואמתיים** **בית** **דלפה** **ואמה** **תקרה** **ואמה** **מעזיבה** **וג'** **אמות** **מעקה** ^[א]**ואמה** **כלה** **עורב** **רבי** **יהודה** **אומר** **לא** **היה** **כלה** **עורב** **עולה** **מן** **המזדה** **אלא** **ארבע**

אמות **היה** **מועקה**: **ז** **י** **ממזרח** **למערב** **מאה** **אמה** **כותל** **האולם** **חמש** **והאולם** **אחד** **עשר** **כותל** **ההיכל** **שש** **ותוכו** **ארבעים** **אמה** **אמה** **טרקסין** ^[א] **ועשרים** **אמה** **בית** **קדש** **הקדשים** **כותל** **ההיכל** **שש** **והתא** **שש** **וכותל** **התא** **חמש** **מן** **הצפון** **לדרום** **שבעים** **אמה** **כותל** **המסבה** **חמש** **והמסבה** **שלש** **כותל** **התא** **חמש** **והתא** **שש** **כותל** **ההיכל** **שש** **והתא** **שש** **וכותל** **התא** **חמש** **ובית** **הורדת** **המים** **שלש** **אמות** **והכותל** **חמש** **אמות** **האולם** **עודף** **עליו** **חמש** **עשרה** **אמה** **מן** **הצפון** **וחמש** **עשרה** **אמה** **מן** **הדרום** **והוא** **היה** **נקרא** **בית** **החליפות** **=** **ששם** **גונוים** **את** **הסכנינים** **=** **וההיכל** **צר** **מאחוריו** **ורחב** **מלפניו** **לארי** **שנאמר** ^[ב] **הוי** **אריאל** **[אריאל]** **קרית** **חנה** **דוד** **מה** **הארי** **צר** **מאחוריו** **ורחב** **מלפניו** **אף** **ההיכל** **צר** **מאחוריו** **ורחב** **מלפניו**:

הדרן עלך פתחו של היכל

שהיה ו' כדפרשתי לעיל: ובית הורדת מים ג', היה מקום שמי נפתחו נמשכין דרך שמאל שם בצנורות ועלו לים שעשה שלמה לבית הטבילה: בית החליפות. אותו העודף נקרא חליפות: מאחוריו. לצד מערב כי היו שם חלונות וגזזו בהן הסכנין וכתוב בעזרא [א' ט'] מחלפים תשעה ועשרים והיינו בנין צר מאחוריו ע' ורחבה מלפניו ק': הדרן עלך פתחו ש' היכל

פרק רביעי מדות

ליום אין ליום נכנסין ישראלים מזהו בטהורים אין טהורים נכנסין טומאים מזהו בתמימים אין תמימים נכנסין צעלי מומין מזהו שיכנסו בתיבות אין שם תיבות יכנסו דרך פתחים: **ו** זכר מדת גבוה ואח"כ יזכור ארכו ורחבו. ואומם. הוא בנין אטום שזונים בנוף הקרקע יסוד ועליו מעמידין הכתלים. וכיוור. הוא פיתוח והחפירות שמפתחים הנגזאים בסדק ובאבנים ולפעמים אומרים כיוון וזיוון ר"ל פיתוחין וזיורין. ולף. שם טיף המים מן הקירוי והיה נוהג אצלם בצננים לעשות לצית שני קירויים קירוי למעלה מחצירו וגומנים בין שניהם מעט הרחקה וקורים אותו החלל בית הדילפה על שם הדלף כדי שאם יטיף הקירוי העליון יעמדו מים באותו החלל. ותקרה. קירוי ^[א] הקירות בלגד. ומעזיבה. היא הסדק והאבנים שנותנין על הקירוי ככר פירשנו זה בנסקה. וכלה עורב. מאבד העורדין לפי שהיה מקיף הלווה וכן כתוב מן המעקה מארבע רוחותיו במשק ^[א] של ברוז גובה אמה חד כמו הסייף כדי שלא ישב עליו שום עוף על ההיכל מפני שנחתכים רגליו באותו הסייף ולפיכך קורין אותה כלה עורב ואע"פ שאין צריך לזייר הכי זו לורה מה שזוכר בהלכה זו מגבהו של היכל והיא מזויירת בשולי הדף (יט): **ז** **י** **לורת** **ההיכל** **באורך** **ורחב** **ואלו** **המדות** **הנוכרות** **כבר** **ישבנו** **אותם** **בתחלת** **פרק** **זה** **וכשתסתכל** **בו** **תמצא** **כל** **הכתוב** **הזה** **התבאר** **מאזות** **הלווה** **וכן** **כתוב** **צענין** **בית** **ראשון** **שארכו** **של** **היכל** **היה** **ששים** **ורחבו** **עשרים** **והיה** **קודש** **הקדשים** **שלישית** **כמו** **נמשכן** **והוא** **עשרים** **אמה** **והיכל** **ארבעים**. **והכותל** **המצדלי** **בין** **ההיכל** **וקדש** **הקדשים** **והוא** **הנקרא** **טרקסין**.